

Reykjavík 11. janúar 2023

Umsögn Sjúkraliðafélags Íslands um tillögu til þingsályktunar um aðgerðaráætlun í geðheilbrigðismálum 2023-2027

Sjúkraliðafélag Íslands fagnar að ný aðgerðaráætlun skuli vera sett í geðheilbrigðismálum til ársins 2027. Í aðgerðaráætluninni kemur m.a. fram að „heildræn geðheilbrigðisþjónusta verði samþætt og byggð á bestu mögulegu gagnreyndu meðferð, hæfingu og endurhæfingu“.

Þá verði þjónustan veitt af „hæfu starfsfólki á viðeigandi þjónustustigum í árangursríku samstarfi við þjónustuveitendur í velferðarþjónustu“ og að „geðheilbrigðisþjónustan verði í auknum mæli veitt í nærumhverfi notanda“. Jafnframt segir að: „skortur er á samþættri og heilrænni geðheilbrigðisþjónustu og skortur á starfsfólki á öllum stigum heilbrigðisþjónustu eru megináskoranir í geðheilbrigðisþjónustu“.

Í greinargerðinni með þingsályktunni kemur jafnframt fram sérstök áhersla „á fjölgun fagstétta þar sem nýliðun er takmörkuð“. Sjúkraliðafélagið fagnar því að gert er ráð fyrir hæfu starfsfólki sem starfi á viðeigandi þjónustustigi í nærumhverfi notendans.

Í þessu ljósi minnir félagið á mikilvægi sjúkraliða þegar kemur að veitingu þessarar þjónustu en sjúkraliðar gegna vegamiklu hlutverki í nærhjúkrun gagnvart sjúklingum. Þess vegna er brýnt að fjölga sjúkraliðum en í því sambandi er minnt á tillögur svokallaðs landsráðs um fjölgun sjúkraliða. Þörfin fyrir fleiri sjúkraliðum er óumdeild. Það er tómmt mál að tala um uppbyggingu heilbrigðisþjónustunnar, hvort sem litið er til geðheilbrigðismála eða annarra þátta, án þess að tala um stöðu sjúkraliða í kerfinu. Allt of fáir sjúkraliðar sem mennta sig til starfsins hefja störf í kerfinu (minna en helmingur) eða í lengjast í því (of mikið brottfall úr stéttinni). Það er mikið áhyggjuefni sem tengist m.a. þeim kjörum og aðstæðum sem þessi stóra kvennastétt býr við. Stjórnvöld þurfa að taka mið af þeirri stöðu.

Í umræddri áætlun er einnig fjallað um að „þverfagleg mönnun í geðheilbrigðisþjónustu verði í samræmi við þjónustupörf á hverju þjónustustigi með tilliti til viðfangsefna, hæfniviðmiða, handleiðslu og símenntunar“ og að „stöðum í sérnámi og framhaldsnámi í geðheilbrigðisþjónustu verði fjölgað í samræmi við þjónustupörf“.

Nýverið gafst sjúkraliðum kostur að bæta við sig diplóma-námi á háskólastigi og var það mikið fagnaðarefni. Hins vegar er ljóst að heilbrigðisfyrirvöld og einstaka heilbrigðisstofnanir þurfa að gera ráð fyrir þessu nýja vinnuafli sem einmitt hefur tekið kalli stjórnvalda og bætt við sig menntun og símenntun. Mikilvægt er að það verði huga að þessum þáttum hvort sem litið er til stofnanasamninga eða kjarasamninga. Í þingsályktunni segir sérstaklega að „sérstök aðgerð beinist að því að fullfjármagna núverandi sérnám fagstétta“ og þá er mikilvægt að það sé þá gert í fjárlögum hvers árs.

Þessu til viðbótar er fjallað um í þessari þingsályktun að „þverfagleg teymisvinna einkenni vinnubrögð heilbrigðisstarfsfólks til að tryggja betra aðgengi, gæði, skilvirkni og samfellu í geðheilbrigðisþjónustu fyrir alla án aðgreiningar“.

Þá segir að „skýra þurfi skipulag geðheilbrigðisþjónustu þannig að það stuðli að samstarfi milli þjónustustiga og þverfaglegri teymisvinnu“. Undir þau orð tekur Sjúkraliðafélagið heilshugar undir enda eru sjúkraliðar vanir að vinna þverfaglega í sínum störfum. En þessi orð mega ekki vera innantóm heldur er brýnt að stjórnendur heilbrigðisstofnana séu meðvitaðir um þessa áherslu stjórnvalda. Sjúkraliðafélagið vill því hvetja heilbrigðisyfirvöld til að eiga þetta samtal við stjórnendur heilbrigðisstofnana.

Að lokum brýnir félagið á nauðsyn þess að vinna að allri stefnumótun sem lýtur að geðheilbrigðismálum í samráði við notendur þjónustunnar en einnig við fagaðila og þar á meðal sjúkraliða. Sjúkraliðafélagið leggur því áherslu á að hin notendamiðaða geðheilbrigðisþjónusta sem minnst er á í tillögunni nái einnig til starfsfólksins sem þar starfar. Geðrækt snýr að því að styðja fólk til þess að efla og hlúa að geðheilsu sinni eins og þar segir og hana þarf að stunda alla ævi. Verkefnið er því okkar allra.

Sem fyrr lýsir Sjúkraliðafélagið sig reiðubúið til að koma á fund stjórnvalda til að koma að hvers konar stefnumótum í heilbrigðis- og velferðarmálum. Reynsla okkar og þekking er mikil og gagnleg.

Virðingarfyllt,

Sandra B. Franks, formaður Sjúkraliðafélags Íslands